

18.65x25.65	1/4	64	עמוד	סגולה	31/05/2018	63935096-1
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

בזמן אמת | ראיונות עם אנשים שעושים היסטוריה

דרכו של יושב הראש

כמו רבים מפעילי העלייה המחתרתית ברוסיה הסובייטית, התוודע יולי אדלשטיין לזהותו היהודית דרך ההתנגדות למשטר, וסמליה שימשו בחייו כסמלים של חירות. בריאיון הוא מספר על דרכו הציונית, מהישיבה בכלא הסובייטי ועד הישיבה בראש הכנסת | **שרה ג'ובן צבי**

ה"כ יולי (יואל) אדלשטיין

- // נולד ב־ 1958 בצ'רנוביל
- // בין 1976 ל־1979 למד במכון ללימודי שפות זרות במוסקבה
- // ב־1979 פנה לראשונה לבקש היתר עלייה, סורב וסולק מן הלימודים
- // בין 1979 ל־1984 שימש מורה לעברית ופעיל עלייה במחתרת
- // ב־1984 נעצר, נשפט ונשלח לעבודת כפייה במחנות בגבול מונגוליה ובסיביר
- // ב־1987 שוחרר, עלה ארצה והשתקע באלון שבות שבגוש עזיון
- // בין 1988 ל־1996 שימש סגן יושב ראש הפורום הציוני ומילא תפקידים ניהוליים בבתי ספר ובמלי"ץ
- // ב־1996 ייסד עם נתן שרנסקי את מפלגת ישראל בעלייה ונבחר לכנסת
- // בשנים 1996-1999 ו־2001-2003 כיהן כשר העלייה והקליטה מטעם הליכוד
- // בין 2009 ל־2012 כיהן כשר ההסברה והתפוצות
- // מאז 2013 מכהן כיושב ראש הכנסת (כרגע בקדנציה שנייה)
- // היה נשוי לטניה ז"ל, נשוי כיום לאירינה נבולין, אב לשניים

מהם שורשי משפחתך?

משפחתו של אבי הגיעה מאזור העיר קייב, בירת אוקראינה. מוצאה של אמי הוא מאזור בסרביה (היום מערב אוקראינה): סבי הגיע מהעיר חוטין וסבתי מהעיר צ'רנוביץ, שבה נולדתי אף אני.

למשפחה לא היה כל קשר ליהדות.

במשפחה דיברו רבות על סבי מצד אמי. הוא היה פעיל פוליטי שכעס מאוד על אופן התנהלות המשטר הקומוניסטי ואני זכיתי להכיר אותו. במשפחה יש מסורת של מחאה. אבי, יורי (גיאורגי) מיכאלוביץ' אדלשטיין, התנצר ועזב קריירה משגשגת באקדמיה בשנת 1979 כדי לשמש כומר בכנסייה האורתודוקסית הרוסית. הדת – כל דת – הייתה אז מוקצה מחמת מיאוס מבחינת המשטר. היום הוא דמות רוחנית פופולרית וידועה ברוסיה; כאשר אני מגיע לשם, רואים אותי לגמרי בתור 'הבן של אדלשטיין'.

אתה זוכר תתי ואיך התוודעת לזהותך היהודית בפעם הראשונה?

לא היה רגע מסוים שבו נודע לי שאני יהודי. אני זוכר שבגיל 13 סבא שלי מצד אמי הגיע לבקר ובידו חבילה משונה. היו בה שתי קופסאות שחורות שלא ידעתי מהן, אבל הוא אמר לי שבמשפחתנו נהוג לתת אותן בכר המצווה. כמוכן, היה

זה זוג תפילין, ישנות מאוד, שהקלף שהיה בתוכן כנראה התפורר עוד לפני שנולדתי.

יותר מאוחר, בגיל התיכון, רציתי ללמוד במכון יוקרתי לשפות אבל נדחיתי בגלל מוצאי היהודי. זה היה מאורע משמעותי מאוד מבחינתי, ששינה לי את תפיסת העולם. כעבור שנה הייתי יותר מציאותי בשאיפותיי והתקבלתי למכללה להכשרת מורים, שם סיימתי לימודים שהם שווי ערך לתואר ראשון והמשכתי ללמוד במסלול ישיר. בשנה הרביעית ללימודים הגשתי את בקשתי לעלות לארץ ובתגובה סולקתי מהלימודים.

עברית התחלתי ללמוד לאחר מותו של סבי. זה התחיל די במקרה. ביילתי עם קבוצת חברים בחוף הים ונתקלנו בבחור שהיה כבר מוכר לרובם. שיחקנו קצת טניס שולחן, שתינו בירה ושאלתי אותו מה הוא עושה. הוא הופתע, היה ברור לו שכולם ידעו שהוא מורה לעברית ומסורב עלייה. קראו לו לב אולנובסקי, ואצלו התחלתי ללמוד עברית. אחרי חודשים בודדים הוא קיבל אשרת עלייה ועזב את רוסיה.

המשכתי ללמוד לבד. לאחר מכן ניסיתי לעלות לארץ וסורבתי בגלל מדיניות מסך הברזל, אבל המשכתי בפעילות ציונית ובהוראת עברית במחתרת, בד בבד עם חיבור הולך ומעמיק לזהותי

19.5x24.64	2/4	עמוד 65	סגולה	31/05/2018	63935097-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

הדלקת נרות חנוכה הייתה מבחינתי אקט סמלי. כך בעצם אמרתי לאלו שאסרו ושפטו אותי: גם אם תשימו אותי בבור חשוך, את האור שלי ושל חבריי לא תוכלו לכבות

ש האם תקופתך כאסיר ציון השפיעה על החלטתך להיכנס לפעילות ציבורית?
 בוודאי. אף שכבר מזמן השתחררתי מהכלא ומסך הברזל נפל, אני חושב שמלאכת קיבוץ הגלויות עוד לא הסתיימה. כשעליתי ארצה, אני ועוד חברים בעלי עבר משותף לא היינו מרוצים מהאופן שבו התייחסו לעולים וקלטו אותם. בער בנו הצורך לשנות את המצב וכך התחילה הפעילות הציבורית שלי, שעסקה בקליטת עלייה ובדאגה לרווחת העולים במשך שנים ארוכות, ובעצם נמשכת עד היום. בהתחלה ייסדנו את הפורום הציוני, וממנו התפתחה מפלגת ישראל בעלייה.

ש מהו לדעתך ההישג הכי חשוב של פעילותך הציבורית עד היום?
 בחמש השנים האחרונות, כיושב ראש הכנסת, לקחתי על עצמי לפעול בכל המישורים כדי שהבית הזה – לב הריבונות היהודית בישראל ומרכז העצבים של הדמוקרטיה שלנו – יהיה מקור של גאווה לכל אזרחי ישראל. מהר מאוד גיליתי שזה לא אתגר פשוט ושרגעי הזוהר לאורך הדרך הם, איך נאמר, לא מאוד תכופים. למרות זאת, אין ספק שאנחנו הולכים ומתקדמים: בשנים האחרונות עברה הכנסת מהפכה

היהודית ולשמירת מצוות. הוריי קיבלו את הפעילות שלי בתור פעילות אנטי-משטרית מבורכת.

ש איזו חוויה מלווה אותך מימי המאבק של אסירי ציון ברוסיה?
 בחנוכה תשמ"ה (1984) הורשעתי על ידי שלטונות ברית המועצות ונגזרו עליי שלוש שנות מאסר ועבודת פרך במחנה כפייה, וכל זאת בגלל הפעילות הציבורית המחתרנית. במהלך האירועים איבדתי את ספירת הימים אבל ידעתי שהגיע חג החנוכה. רגע לפני שהסוהרים דחקו אותי לתא המעצר הספקתי לצעוק לאשתי טניה עליה השלום: "איזה נר מדליקים היום?". בהתחלה היא לא הצליחה לשמוע, אבל אחר כמה ניסיונות היא השיבה: "נר שני!".
 הדלקת הנרות הייתה מבחינתי אקט סמלי של עמידה על הערכים והעקרונות שהאמנתי בהם. כך בעצם אמרתי לאלו שאסרו ושפטו אותי: גם אם תשימו אותי בבור חשוך, את האור שלי ושל חבריי לא תוכלו לכבות. באותו ערב הצלחתי להשיג שני גפרורים והדלקתי אותם לאחר שבירכתי "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" בכוונה גדולה. אני לא משוכנע שזו הייתה הדלקה מהודרת מבחינה הלכתית – אבל לפחות מבחינת 'פרסום הנס' יצאתי ידי חובת כל הדעות...

צילום: איציק הררי, דוברת הכנסת

18.32x25.73	3/4	עמוד 66	סגולה	31/05/2018	63935098-3
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790					

בזמן אמת | ראיונות עם אנשים שעושים היסטוריה

רבים בישראל ובעולם המערבי ליוו את מאבקם של אסירי ציון. יולי אדלשטיין במפגש עם ראש הממשלה יצחק שמיר ימים מספר לאחר עלייתו לארץ מגי אוחיון, לע"ם

30 שנה לאחר שחרורו מהכלא הסובייטי הגיע יושב ראש הכנסת לביקור רשמי ברוסיה וביקר בתא שבו הוחזק כמסורב עלייה. משמאל, תעודת השחרור שלו מהכלא

צילום: דוברות שגרירות ישראל, מוסקבה

לחיצוק מעמדה של הכנסת, להרחבת כלי העבודה של חבריה וליישום מלא של עקרונות הפרדת הרשויות. אני יודע שיש לנו עוד הרבה עבודה, בעיקר בכל מה שנוגע לתרבות הדיון ולכבוד ההדדי

בתחומי השקיפות והנגישות - היום כל אזרח יכול להתעדכן באופן מיידי בנעשה במליאה ובוועדות וכמובן גם לבוא ולבקר כאן, כפי שעושים מאות אלפים בכל שנה. אנחנו גם פועלים

18.08x23.76	4/4	עמוד 67	סגולה	31/05/2018	63935103-0
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

בשתי מלים

ירושלים - עיר הקודש, חלום שהתגשם. בירת מדינת ישראל לנצח

מוסקבה - עיר פעילות הציונית

חופש - חוף הים עם ספר טוב

מהפכת אוקטובר - אירוע טראגי שהוביל לרציחתם של עשרות מיליונים ולסבלם של המונים נוספים

בעל התניא - מייסד חסידות חב"ד, אך גם כינוי ש'הדביקו' לי חסידי חב"ד. בנישואי לרעיית הראשונה זיכרונה לברכה, כתב הרב בטעות את שמה, טניה, בתי"ו ובאל"ף. כך הפכת ל'בעל התניא'

היהודי הנווד - מושג שהיה אמור לעבור מן העולם עם ההכרזה על קום המדינה, אך לצערי אנחנו עדיין נתקלים בו

הכנסת - מחולקת לשניים: כנסת של מטה - ובה צועקים ומגדפים בשביל תשומת לב רגעית, וכנסת של מעלה - ובה עוסקים ברצינות ובאחריות בנושאים החשובים ביותר שעל סדר היום הלאומי

חינוך - מקצועי האהוב לפני הפוליטיקה, המכשיר הטוב ביותר למסירת ידע וערכים לדור הבא

עלייה - אחת מההצדקות המרכזיות לקיומה של מדינת ישראל

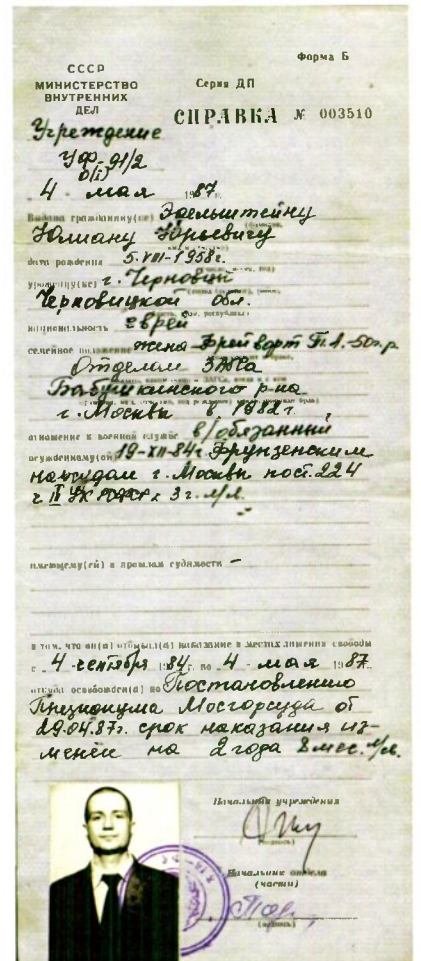
איך היא הגיעה לידיי אף שאינני אמן? לצד עיסוקי בהקמת רשת להוראת עברית ברחבי ברית המועצות, עבדתי לפרנסתי בכל עבודה שהזדמנה לידיי - בניקיון, בסבלות ובשמירה, ובכל מקום עבודה, לאחר תקופה היו מזמינים אותי להנהלה ומסבירים לי בעיניים מושפלות שאתמול ביקרו אצלם אנשים מסוימים, כמובן סוכני ק.ג.ב, ושאי אפשר להמשיך להעסיק אותי. היחידים שעמדו בלחץ הזה היו בתי הספר לאמנות, שבמסגרתם עבדתי כדוגמן. הם שהעניקו לי את תעודת איגוד האמנים. כנראה הייתי דוגמן יוצא דופן בכך שאפשר היה לסמוך עליי שאגיע בזמן ולא שתוי.

לו הייתה לך אפשרות לחזור אחורה בזמן, עם איזו דמות מן העבר היית שמח לשבת על כוס קפה או בחברותא?

עם בנימין זאב הרצל. השנה ציינו 120 שנה לקונגרס הציוני הראשון בבאזל שאותו יזם הרצל, וממרחק הזמן קשה להעריך איזו מידה של תבונה ותעוזה נדרשה ממנו כדי לעורר את העם היהודי ליזומה ציונית ולאקטיביות מדינית. אם הייתי נפגש עם הרצל לכוס קפה הייתי שואל אותו על השילוב המיוחד שלו בין חלום למעשה: איך הצליח להגות חזונו כל כך גבוהים ועמוקים, ובו זמנית לעסוק בפרטים הארגוניים הקטנים ביותר. זה סוד הקסם של מנהיגות אמיתית ולהרצל היה ממנו במנות גדושות.

איך היית רוצה להיזכר בדפי ההיסטוריה?

אני מאמין בכלל פשוט: מנהיג שפועל כדי להיזכר בדפי ההיסטוריה - ייגרס במגרסת ההיסטוריה. אני משתדל למלא את השליחות שהטילו עליי אזרחי ישראל בצורה הטובה ביותר, והיומן שלי ברוך השם מלא. את השאלה איך אזכר בהיסטוריה עדיף שנשאיר להיסטוריונים.

בנינו, אבל אנחנו בדרך הנכונה. חוק מסוים שדאגתי להעברתו ושנגע בי באופן אישי הוא תיקון לחוק צער בעלי חיים האוסר על נטישת חיות מחמד. התוודעתי לתופעה המצערת של אנשים המפקירים את חיות המחמד שלהם, אם בסוף חופשת הקיץ לקראת חזרת הילדים ללימודים, אם בעקבות נסיעה לחו"ל, והחוק נועד למגר תופעה זו.

ספר על חפץ היסטורי מיוחד שנמצא ברושתך.

המדים שלבשתי כאסיר בגולג עדיין שמורים אצלי ומזכירים לי מניין באתי ולאן אני הולך. חפץ פחות היסטורי אולי אבל יותר פיקנטי הוא תעודת החברות בהסתדרות אנשי האמנות הרוסית.

שרה ג'וז' צבי

עורכת 'סגולה', בוגרת אוניברסיטת קיימברידג' ולימודי טעונות בית דין. מלמדת היסטוריה בבית המדרש לנשים באפרת

